

A vidékimázs és helyi identitás kutatásának lehetőségei és módszerei.¹

Egy szisztematikus szakirodalom-elemzés eredményei

Opportunities and methods for investigating rural image and local identity.

Results from a systematic literature review

Csurgó Bernadett² – Horzsa Gergely³ – Megyesi Boldizsár⁴

<https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2022.1.2>

Beérkezés: 2021. 12. 16.

Átdolgozott változat beérkezése: 2022. 05. 22.

Elfogadás: 2022. 06. 10.

Összefoglaló: A helyi sajátosságok, értékek megjelenítése a vidékimázs és a helyi identitás megerősítése és fejlesztése egyre fontosabb kérdés a vidéki térségekben élők számára, mivel azok megjelennek a települések és helyi közösségek fejlesztési stratégiáiban, de befolyásolják az adott térség idegenforgalomban, migrációs folyamatokban betöltött szerepét is. Napjainkban egyre hangsúlyosabb szerephez jut Magyarországon is vidékiség értelmezések vizsgálata, így ezzel párhuzamosan a vidékszociológiai kutatások egyre jelentősebb témájává is válik a kérdés. A tanulmány célja, hogy egy szisztematikus irodalmi áttekintés alapján feltárja, milyen módszerekkel vizsgálta az elmúlt két évtizedben a nemzetközi tudomány a tágas értelmezett vidékimázst és vidéki identitást.

A dolgozat első felében a vidékimázs, vidékidill, vidékreprezentáció és vidéki identitás kifejezések megjelenését és elterjedését mutatjuk be a tudományos diskurzusban, majd pedig átfogó irodalmi áttekintés segítségével vizsgáljuk a fenti témákhoz kapcsolódó különböző módszertanok (kérdőíves, interjú, NLP, részvételi) elterjedtségét, és összevetjük a különböző módszertani megközelítések lehetséges korlátait és előnyeit.

Kulcsszavak: vidékidill, vidékimázs, NLP, kvalitatív módszerek, kvantitatív módszerek

1 A tanulmány alapjául szolgáló kutatást az NKFIH 132676 sz. kutatása tette lehetővé. Csurgó Bernadett Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült a cikk írása során. Megyesi Boldizsár Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban, valamint az Innovációs és Technológiai Minisztérium UNKP-21-5 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásában részesült a cikk írása során.

2 TK Szociológia Intézet, email: csurgo.bernadett@tk.hu

3 TK Szociológia Intézet, email: horzsa.gergely@tk.hu

4 TK Szociológia Intézet, email: megyesi.boldizsar@tk.hu

Abstract: Presenting local characteristics and values, strengthening and developing rural identity and rural image is a growingly important topic for people living in rural areas, as those appear in the development strategies of the settlements and local communities, and influence the role of the area in tourism and migration. The interpretation of the rural has become more important also in Hungary, and parallel to it, a central issue of rural sociological studies as well. The study, based on a systematic literature review, aims to reveal how social sciences analysed rural image and rural identity in the last two decades.

In the first part of the paper we present the use of rural image, rural idyll, representation of rural, and rural identity in the scientific literature, then based on the systematic literature review we analyse the methods (survey, interview, NLP, participatory and the main topics which are discussed together with the above expressions. We analyse how frequently and in what way the methods are used, and assess the consequences of choosing a certain method.

Keywords: rural idyll, rural image, NLP, qualitative methods, quantitative methods

Bevezető

A vidék meghatározása, várostól való megkülönböztetése a kezdetektől fontos kérdés a vidékszociológiában, sőt már a társadalomtudományos gondolkodás klasszikusainál is megjelenik – elsősorban Tönnies (2004) *Közösség és társadalom* című művében –, nagyobb tudományos érdeklődésre és empirikus vizsgálatokra azonban csak a 1990-es évek elejétől, még inkább a 2000-es évektől, a vidékszociológia konstruktivista irányzatának megjelenésétől (Mormont 1990, Cloke 1997, DuPuis 2006) került sor. Ezzel párhuzamosan a vidékfejlesztésben bekövetkező ún. kulturális fordulat is számottevő hatással volt e területre (Ray 1998, Richardson 2000, Marsden et al. 2005).

Ekkorra világossá vált, hogy a vidékimázs, a vidék reprezentációja befolyásolja a vidékkel kapcsolatos társadalmi folyamatokat, így például a migrációt, illetve a fejlesztéspolitikai vagy akár az egészen mikroszintű gazdasági döntéseket is. Ezt követően tehát kiterjedt kutatások kezdődtek annak feltárására, hogy a vidékimázs, a vidék reprezentációja miként befolyásolja ezeket a folyamatokat, és mely tényezők befolyásolják a vidékimázs, vidékreprezentáció alakulását.

A tanulmány első részében az elmúlt évtizedek hazai és nemzetközi vidékszociológiai szakirodalmának és kutatási eredményeinek áttekintésével meghatározzuk és áttekintjük, hogy milyen fő fogalmak és megközelítések mentén értelmezi a tudományos diskurzus a vidékimázst, a vidékidillt, a vidékreprezentációt és a helyi identitást. A legfontosabb fogalmak tisztázása után egy szisztematikus irodalmi áttekintéssel részletesen elemezzük, hogy a kvalitatív és kvantitatív, illetve ezek közül a részvételi és NLP- (természetes nyelvfeldolgozás) alapú kutatások mennyire elterjedtek, mennyire alkalmazhatóak és mennyiben képesek hozzájárulni egy új módszertani és ahhoz kapcsolódó elemzési-fogalmi keret kialakításához. Ezt követően összevetjük a különböző módszertani megközelítések korlátait és előnyeit.

Elméleti megfontolások, a vidék meghatározása, fogalmi keretek

Mielőtt részletesen és szisztematikusan áttekintenénk, hogy hogyan jelenik meg a kurrens szakirodalomban a vidékimázs, vidékreprezentáció és vidékidill elemzése, röviden bemutatjuk, hogy mihez kapcsolható a vidékszociológiában a vidékimázs, -idill és vidéki identitás kutatása. Célunk annak bemutatása, hogy milyen kérdések, megközelítések mentén jelentek meg először ezek a fogalmak a tudományos diskurzusban.

A kiindulópontot a vidék konstruktivista irányzata jelenti. Az irányzat lényege, hogy a diskurzust és a vidék (ruralitás) jelentését és jelentés-konstrukcióját, azaz reprezentációját állítja az elemzés középpontjába. Először Marc Mormont (1987) fejtette ki, hogy nem az a kérdés, mi a vidék, hanem az, hogy a különböző szereplők hogyan értelmezik és érzékelik a vidéket. Mormont új megközelítése inspiráló hatott az európai vidékszociológiára, és viszonylag élénk diskurzus indult meg a vidék definiálásáról, a vidék jelentéstartalmairól, illetve a vidék jelentését konstruáló társadalmi cselekvőkről egyaránt (Cloke et al. 2006). A vidék jelentésének, jelentés-konstrukciójának kérdése és elemzése kapcsán jelent meg és vált elemzés tárgyává a vidékimázs és ehhez kapcsolódóan a vidékidill, valamint a vidéki vagy helyi identitás kérdése is.

A vidékreprezentáció, vidékimázs és -diskurzus vizsgálata két területen jelent meg kezdetben a leghangsúlyosabban. Az egyik szorosan kapcsolódik a vidék fogyasztói funkciójának (consumption countryside) (Marsden 1999) megerősödéséhez és a vidéken fogyasztóként megjelenő társadalmi szereplőkhöz. Ebben a megközelítésben a vidék egy sajátos és erőteljes reprezentációja, a vidékidill áll a vizsgálódások középpontjában, amit leginkább két folyamat, a városból vidékre költözés és a vidéki turizmus indokol. A vidékreprezentációkkal és -diskurzusokkal foglalkozó irodalom egy másik, szintén jelentős halmazát jelentik azok az elemzések, amelyek egyfajta fejlesztéspolitikai megközelítésben foglalkoznak a vidékdiskurzusok és -imázsok kérdésével (Ray 2006, Horlings 2015). Ennek hátterében a fejlesztéspolitikának az a fordulata áll, amelyben nagy hangsúlyt fektetnek a helyi, sokszor kulturális erőforrásokra építő endogén fejlesztésekre és ezek támogatására, ami erőteljesen összekapcsolódik a helyi identitás kérdésével is.

A vidék jelentését és jelentéstartalmait vizsgáló vidékszociológiai szakirodalom egyik kulcsfogalma tehát a diskurzus. Ebbe beletartozik a formális és informális verbális interakció, az írott szövegek minden formája, és emellett jelen van a foucault-i (1991) megközelítés is, amely szerint a diskurzusok a mindennapi élet fizikai és társadalmi dimenzióiba ágyazottak és erőteljesen meghatározzák a viselkedést is, tehát diskurzusoknak társadalmi és kulturális hatása van. A vidék reprezentációjának fogalma is szorosan kapcsolódik a diskurzushoz, tulajdonképpen abból kiindulva került előtérbe vidékszociológiai szakirodalomban. A vidék reprezentációjának elmélete a vidéket a hely reprezentációjának tekinti. A vidék ebben a megközelítésben a valóság szerveződésének, értelmezésének és közvetítésének társadalmilag meghatározott

kognitív jelentése, azaz a vidék egy virtuális struktúra: ahogy egy adott helyen a vidéket érzékeljük, az valójában egy vagy több szociális reprezentáció fizikai lenyomata (Halfacree 1995, 1998, 2007, Boyle–Halfacree 1998). A vidékreprezentáció tehát Moscovici (idézi: László 2000) szociálisreprezentáció-elméletét alapul véve született, ugyanakkor az elemzések szintjén Moscovicitól eltérően figyelmet szentel a narratívának is (Halfacree 1993, 1995). Halfacree (2007) például Lefebvre (1991) elméletét alapul véve a vidékkutatásokat meghatározó, alapvetően elméleti művében amellett érvel, hogy a vidéki tér a reprezentációk, a mindennapi élet és a lokalitások alapján határozható meg. Kidolgozta a vidéki tér általános modelljét, melyben a lokalitás a relatíve különböző társadalmi és térbeli gyakorlatokat jelenti, és kapcsolódik a fogyasztási és termelési tevékenységekhez. A vidék formális reprezentációjának azt tekinti, amit a kultúra és a politika meghatározó szereplői, tervezők és politikusok befolyásolnak. Mindennapi gyakorlatokként pedig azokat a szubjektív és változatos, többé-kevésbé koherens és töredezett mindennapi tevékenységeket határozza meg, amelyek a mindennapi cselekvőkhöz kapcsolódnak és kisebb-nagyobb mértékben befolyásolják a másik két kategóriát is. A vidékreprezentáció itt tehát már nem a központi, hanem inkább csak egy lehetséges fogalma az elemzésnek.

A vidékreprezentációt egyfajta elméleti keretként, alapként alkalmazva a vidékidill is a konstruktivista vidékszociológia egyik kiemelt kérdésévé vált, különösen a brit vidékszociológiában. A fogalom elemzése kezdetben a vidékreprezentációs keretben zajlott, Halfacree például (2006) pro-rural reprezentációnak nevezi azt a fajta igen elterjedt, alapvetően nosztalgikus és idealizált vidékfelfogást, amely szerint a vidék a béke és biztonság szigete. Ez jellemzően a város bizonytalanságával szemben merül fel, de nem pusztán a város tagadását és az alapvető értékek megőrzését jelenti, hanem egy jobb világ létrehozását is célozza, tehát erőteljesen jelen vannak benne a jobbítás szándékát tartalmazó képzetek is. Erre a legjobb példa az angol vidékidill-diskurzus, amely szerint a valódi angolság fizikai valóságában a kis falvakban létezik, de hasonló reprezentációk meglétét jelzik más európai vidékszociológiai elemzések is (Kovács 2007). Társadalmi szempontból a vidékidill lényege a béke, a közösség, ahol mindenki ismeri egymást. A fogalom meghatározása kapcsán azonban azt ki kell elemelni, hogy bár a vidékidill alapvetően a vidék városi fogyasztók nélküli reprezentációját jelenti, paradox módon az idill jellegű reprezentáció méltányolja, sőt ösztönzi a városi fogyasztást, és a helyi fogyasztás mértéke valójában éppen az ilyen típusú reprezentáció adott területre jellemző kiterjedtségét, erejét, fokát mutatja.

A vidékidill kutatásának jelentőségét jelzi, hogy az már a kezdetektől némileg elszakad a vidékreprezentációs fogalmi keretektől, és önálló elemzési és fogalmi kérdéssé válik. A témával foglalkozók közül az elsők között Brian Short (2006) egyfajta történeti megközelítésben igyekszik feltárni a vidékidill eredetét. Az ókortól napjainkig vizsgálja a vidékidill jelentését. Megállapítja, hogy a vidékidill mindig is része volt a nyugati városi gondolkodásnak, diskurzusának azonban a történelem

során mindig a városi társadalom válságának idején fejlődött. A vidékidill termelésének legfőbb történeti korszakai Short szerint a hellenisztikus Görögország, az Augustus korabeli Róma és a 18. századi Anglia. A vidékidill Short szerint az emberiség azon igényének kifejeződése történelmi kortól és helytől függetlenül, hogy valamit megőrizzen a természet és közösség harmóniájából (Short 2006).

Bell (2006) a vidékidill meghatározásakor, Cloke és szerzőtársainak nyomán (1998) egyenesen amellett érvel, hogy a vidékidillt a városiak hozzák létre, és minden eleme a konfliktusokkal terhelt város képével szemben jelenik meg. A vidékidill a polgárság képzeletének terméke, a polgárság vágyának és a várossal szemben táplált félelmének kifejeződése, amely az urbanizáció, az industrializáció és a modernizáció során alakult ki és fejlődik. A globalizáció Bell szerint a vidékidill új típusát hozza létre, amelyet transznacionális vidékidillnek nevez, és amellett érvel, hogy mind a szórakoztatóipar és a média által formált, mind a turizmus által közvetített, mind pedig az élelmiszer-fogyasztás és gasztronómia által erősített vidékidill globalizálttá vált, létrejött tehát egy új típusú globális vidékidill. Ez azt jelenti, hogy a vidékidill gyakorlatilag mindenhol hasonló gyakorlatokat és tevékenységeket generál, a média és a turizmus ugyanazokat a vidékidillelemeket közvetíti, míg az élelmiszer és a gasztronómia hasonló antiglobális jelentéskészleteket tartalmaz.

A diskurzus, a reprezentáció, az imázs és az identitás fogalmi más megközelítésben, de szintén hangsúlyosan jelennek meg a vidékfejlesztés különböző társadalmi aspektusait elemző vidékszociológiai irodalomban. A fogalmak tudományos diskurzusban való megjelenésének kulcsa a konstruktivista vidékszociológia mellett a fejlesztéspolitika új megközelítéseivel is köthető.

Az 1990-es években lezajlott a vidékfejlesztési politikában az ún. kulturális fordulat (Marsden 1999, Ray 2006, Horlings 2015), amelynek következtében a korábbi modernizációs, külső erőforrásokon alapuló exogén fejlesztést felváltotta a helyi természeti és társadalmi erőforrásokra építő endogén, a lokális közösségek fejlődését, fejlesztési kapacitását középpontba állító fejlesztéspolitika (van der Ploeg – van Dijk 1995). Ezzel párhuzamosan a diskurzus, az imázs, a reprezentáció és a képzetek a fejlesztéspolitikai tárgyú elemzésekben is egyre központibb fogalmakká váltak. A kutatások arra hívták fel a figyelmet, hogy a fejlesztési forrásokért folyó versenyben meghatározó, hogy egy adott település, térség vagy régió milyen imázst képes közvetíteni magáról. A helyi (és nem helyi) szereplőknek gazdasági és hatalmi érdeke az adott hely értékeinek, imázsának felértékelése. Az elemzések kiemelt tárgyává és fogalmává váltak a diskurzusok, abból az elméleti megközelítésből kiindulva, hogy a diskurzusnak hatalma, alkotóereje van, mivel a képeken, képzeteken, állításokon keresztül jelentéssel ruházza fel a világot önmagunk és mások számára egyaránt (Foucault 1991). A különböző fejlesztési dokumentumok és professzionális szereplők diskurzusainak elemzésén keresztül több szerző is (Frouws 1998, Richardson 2000) azt vizsgálta, hogy hogyan konstruálódik a vidék fogalma a fejlesztéspolitiká-

ban, milyen szereplőcsoportok és érdekek jelennek meg, milyen hatalmi viszonyok ragadhatóak meg a diszkurzív térben és versenyben.

A diszkurzív politikai harcok sajátos példáját adja a magyar fejlesztéspolitikában kibontakozó vidékdefiníciós vita, amit Kovács Teréz (1998) *Mi tekinthető vidéknek?* című, a *Gazdálkodás* folyóiratban megjelent írása indította el, és amihez több jelentős hazai vidékfejlesztési szakértő is hozzászólt [a definíciós vita anyagát lásd részletelesen Kiss 2007]). A diszkurzív harcokban két érdekcsoport formálódott hálózattá: az agrárfejlesztők és vidékfejlesztők. A két csoport ellentéte, harca tükröződik a hazai vidékfejlesztési rendszerben (Csizse 2005) is. Egységes vidékdefiníció nem született (nem is születhet, elfogadva a konstruktivista vidékszociológia téziseit), a különböző politikai szereplők és dokumentumok azonban egyértelműen eltérő tartalmi elemekkel és hangsúlyokkal definiálják a vidéket mint a vidékfejlesztési rendszer célterületét.

A vidékfejlesztés endogén megközelítése a diskurzus mellett középpontba helyezte az imázs és identitás fogalmait is a maga sajátos fejlesztéspolitikai kontextusában. Ez a fajta megközelítés szintetizálódott tulajdonképpen elméletté Christopher Ray (1998) kultúragazdaság- (culture economy) modelljében. A Ray-féle kultúragazdaság elnevezés olyan endogén jellegű gazdasági tevékenységen alapuló fejlődést jelent, amely leginkább helyi emberi és fizikai erőforrások kiaknázásán alapul. Ray szerint a helyi, specifikus kulturális rendszerek jelkészleteinek megtalálása jelentheti a kulcsot a rurális lokalitások társadalmi és gazdasági felemelkedéséhez. A hely jelentése mellett az elmélet kulcsfogalmait a helyi imázs és identitás. Az imázs fejlesztéspolitikai megközelítésének lényege, hogy a fejlesztési erőforrások elosztását sokszor erőteljesen befolyásolják a régiókról és rurális településekről kialakított imázsok. Az imázsteremtés közvetlen módon is szolgálhatja egy-egy terület, régió, település fejlesztési érdekeit. A helyi identitás kapcsán fontos kiemelni, hogy az identitás, amely ebben a fejlesztéspolitikai kontextusban alapvetően a kulturális identitást jelenti, egyfajta szükségletként definiálódik. Következésképpen magában foglalja a terület endogén fejlődés iránti igényét, valamint az egyének társas identitás iránti szükségletét. Mindez a közösségfejlesztésben manifesztálódik, ami pedig az endogén fejlesztések alapját képezi a közösségek fejlesztési kapacitásán és képességen keresztül (Ray 1998, 2006, Csizse–Kovács–Kučerová 2008).

Az endogén és a helyalapú fejlesztési megközelítésekben tehát kulcsfogalomként jelenik meg az imázs és identitás. Az imázshoz és az identitáshoz kapcsolódóan a fejlesztéspolitikai megközelítések új fogalmakat is bevezetnek, legfőképpen a hely és annak értelmezése kapcsán. Így az ilyen típusú elemzések központi fogalomként használják a hely érzékelése (sense of place), a helyhez való kötődés (place attachment), a hely identitása (place identity), valamint a hely megalkotása (place-making) (Williams 2014) fogalmakat. A hely érzékelését (sense of place) egy gyűjtőfogalomként értelmezhetjük, ami magában foglalja a helyspecifikus hiedelmeket (ez leginkább a hely identitásában ragadható meg), a helyhez kapcsolódó érzelmeket

(amelyek a helyhez való kötődés szempontjából kulcsfontosságúak) és a helyhez kapcsolódó, azaz a helyfüggő viselkedéseket és cselekvéseket (Jepson–Sharpley 2015). A helyhez kötődést ebben a megközelítésben úgy értelmezik, mint az emberek gyakorlati és érzelmi kapcsolódását a helyhez. Az így definiált helyhez kötődésnek pozitív hatása van az emberek életére és jólétére (Forrest–Kearns 2001, Smith–Csurgó 2018). A kötődésen keresztül kialakuló társadalmi kohézió az elemzések szerint a helyi identitáshoz is hozzájárul (Uzzell et al. 2002, Cramm–Nieboer 2015, Barolsky–Gould 2016). Marsden (1999) szerint egyenesen új identitások és kultúrák jöhetnek létre a vidéki társadalmi átalakulások során. A hely központi fogalomként jelenik meg az OECD által fémjelzett és számos vidék kutató (Ploeg–Marsden 2008) által szorgalmazott Új vidékparadigma (New Rural Paradigm) esetében is, amely egy multiszektorális, helyalapú, a környezeti fenntarthatóságot középpontba helyező és a vidék és város fejlődését kölcsönhatásban tételező (területi) fejlesztését jelenti a vidéknek (Horlings–Marsden 2014). Konszenzus van a tudományos és fejlesztéspolitikai diskurzusban arról, hogy a vidéki térségek napjainkban jellegzetes életformát kínálnak a posztmodern világban, és ezzel a vidék fogyasztói funkcióját erősítik. Néhány térségben ez az új funkció a termékek és szolgáltatások alapját jelenti, amit akár turizmusként, akár kézműves termékként, akár regionális különlegességként értékesítenek. Ezzel szemben más helyeken a helyi identitás védelme, ami a társadalomhoz vagy természethez egyaránt kapcsolódhat, a fejlesztések számos formájának visszautasítását eredményezi. Az azonban lényeges, hogy e fejlemények mindkét esetben újradefiniálják a kulturális identitást, és ez néhány esetben a veszteség érzésével is járhat a helyi közösségek nézőpontjából. Ugyanakkor a kutatók arra hívják fel a figyelmet, hogy számos esetben az új képek és képzetek segítenek megtalálni a hely megkülönböztető identitását (Mitchell 1998, Panelli et al. 2003). Mindez visszavezet a kiinduló fogalmakhoz, az imázshoz és identitáshoz.

A helyi identitás kialakulásában is fontos szerepe van a városiak vidékről alkotott percepciójának, ahol a vidék egy romantikus, idealizált értelemben jelenik meg (Cloke et al. 1998, Walker 2002, DuPuis 2006). A természet és a vidék esztétikai szempontjai fontos társadalmi tőkét és identitásképző vonást jelentenek a helyi vidéki közösségek számára. A tanulmányok rámutattak a vidéki térségekben és a vidéki identitásokban bekövetkező változásokra, amelyek a vidéki helyek fogyasztói funkcióinak erőteljes növekedésével párhuzamosan zajlanak. E ponton érdemes egy másik fogalmat is beemlíteni, a vidék dzsentifikációját, amely épp azt a folyamatot igyekszik megragadni, ahogy a városból vidékre érkező középosztály a számára vonzó vidéki terekben megjelenik fogyasztóként (beköltöző, turista), és jelentős társadalmi, gazdasági és ökológiai változásokat generál.

A vidék fogyasztói funkciójában felerősödő folyamatok és a hozzá kapcsolódó vidék-reprezentációk, vidékimázsok és vidékidill hangsúlyosan megjelenik a kultúrát, a helyi imázst és az identitást középpontba helyező fejlesztéspolitikai megközelítésekben is.

A szisztematikus irodalmi áttekintés

Az elméleti áttekintőt alapul véve a fő fogalmak mentén egy szisztematikus irodalomáttekintést végeztünk (Arksey–O’Malley 2005, Kutrovátz et al. 2018). Azt elemezzük, hogy a vidékimázszt, a vidékidillt, a vidék reprezentációját és a vidéki identitást milyen módszerekkel vizsgálták az elmúlt két évtized tudományos munkáiban. Az áttekintést a ScienceDirecten 2001 és 2021 között megjelent tudományos írások alapján készítettük és négy keresőkifejezést határoztunk meg: (1) rural idyll, (2) rural image, (3) representation of rural és (4) rural identity.

A módszertani megközelítések rétegzettségét pedig a survey, interview, „focus group”, participatory és NLP, „natural language” kifejezésekkel kívántuk megragadni. A keresőszavaink kialakításakor igyekeztünk a lehetséges módszerek legszélesebb tárházát megragadni. A cél az volt, hogy megtaláljuk a különböző módszertani kérdéseket alaposan tárgyaló írásokat. Az áttekintés eredményeit az 1. táblázat foglalja össze.

A kifejezések előfordulási gyakorisága a ScienceDirect adatbázisában 2021. december 1. és 2021. december 6. közötti időszakban.

1. táblázat: *Fogalmak és módszerek*

	Survey	Interjú	Fókuszcsoport	Részvételi módszerek	NLP	Összesen
Vidékidill	192	295	58	52	1	459
Vidékimázs	40	34	9	6	1	77
A vidék reprezentációja	150	115	21	20	2	222
Vidéki identitás	179	214	31	61	1	323

Forrás: ScienceDirect adatai alapján, saját szerkesztés

A keresést 2021. december 1. és 6. között végeztük el. A leggyakoribb kifejezés a vidékidill (rural idyll), ezt követi a vidéki identitás (rural identity), a vidék reprezentációja (representation of the rural), és a vidékimázs (rural image); ez utóbbi, kutatásunk számára kiemelten fontos kifejezés előfordulása sokkal ritkább, mint a másik háromé.

Mivel a vidékimázs-kutatások módszertanát szeretnénk áttekinteni írásunkban, olyan keresőszavakat szerettünk volna találni, amelyek alapján beazonosíthatók a módszertani cikkek. Előzetesen ötféle módszertan felbukkanására számítottunk: kérdőív (survey), interjú (interview), fókuszcsoport (focus group), részvételi (participatory) és természetesnyelv-feldolgozást (NLP) alkalmazó írások, kutatások beazonosítását vártuk. Előzetes feltevéseink szerint a kutatások legnagyobb része kvalitatív módszerekre építve azonosítja a különböző vidékimázsokat, ezt az interjú (interview) és a fókuszcsoport (focus group) keresőkifejezésekkel próbáltuk megragadni. Emellett arra számítottunk, hogy nagy számban lesznek hagyományos kvantitatív survey-alapú vizsgálatok. Számítottunk részvételi módszerekkel, műhelybe-

szelgetésekkel, illetve a gépi tanulást alkalmazó módszerekkel dolgozó kutatásokra is, de ezekből az előzőekhez képest nagyon kevés kapott nyilvánosságot a tudományos folyóiratok valamelyikében.

Az 1. táblázat alapján valóban kijelenthető, hogy a témában leggyakrabban a kvalitatív kutatásokat feltételező keresőszavak és kifejezések jelennek meg a vidékimázst, vidékidillt, illetve vidéki identitást vizsgáló kutatásokban. A vidékreprezentáció esetében a kvantitatív kutatásokra mutató survey kifejezés gyakrabban bukkan elő.

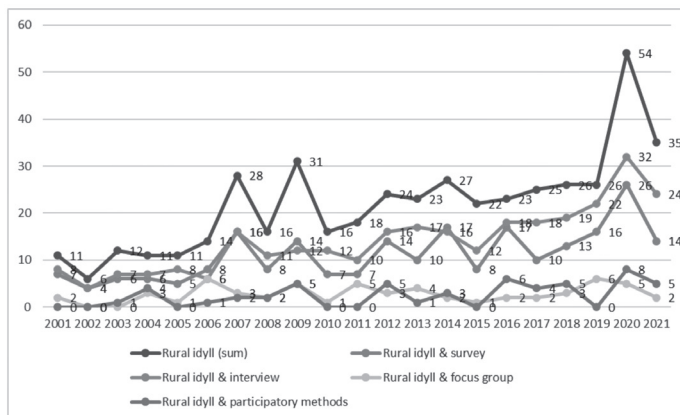
Bár a részvételi módszerek különösen az idill- és az identitásvizsgálatoknál kifejezetten gyakoriak, összességében az innovatívnak tekinthető, köztük a mesterségesintelligencia-alapú módszerek nagyon ritkák. Egyetlen társadalomtudományos kutatást és egyetlen cikket találtunk, amely a vidékidillt, a vidékimázst, a vidéki identitást vagy a vidék reprezentációjának leírásához és jobb megértéséhez használta ezt a módszert. Ahogy más esetekben, itt is átfedés van a cikkek között, vagyis ugyanaz az egy cikk vizsgálja NLP módszerrel az általunk vizsgált négy területet.

A vidékidill kutatása

Mielőtt azonban részletesen vizsgálnánk a vidékimázssal és vidékidillel foglalkozó cikkeket, és kiválasztanánk a mélyebb elemzésre szánt, témánk szempontjából releváns írásokat, a vidékidill példáján bemutatjuk, hogy időben hogyan alakult a tanulmányok megjelenése, illetve milyen tudományterületek foglalkoztak a kérdés vizsgálatával. Az elemzést elvégeztük a vidékidill mellett a vidékimázst, vidékreprezentációt és vidéki identitást kifejezésekre is, most azonban csak az első eredményeinket mutatjuk be részletesen. A vizsgálatba négy módszert emeltünk be: a survey-t, az interjút, a fókuszcsoportot és a részvételi módszereket.

A vidékidill és a fenti kifejezések összesen 459 talált eredményeztek 2001 és 2021 között, az egyenletes növekedést két kiugró csúcs töri meg, 2007-ben és 2009-ben. Erre a cikkek egyszerű áttekintése nem ad magyarázatot. A részvételi módszerekre alapozott cikkek száma végig nagyon alacsony, a fókuszcsoportot (is) használó kutatások száma szintén tíz alatt marad.

1. ábra: A vidékidillt vizsgáló cikkek megjelenésének időbeli megoszlása

Forrás: ScienceDirect adatai alapján, saját szerkesztés

A továbbiakban a szisztematikus keresés eredménye alapján felbukkanó tanulmányok absztraktjait részletesen vizsgálva kiválasztottuk a kifejezetten módszertani jellegű írásokat. Mivel meglehetősen kevés ilyen tanulmányt találtunk, kiszűrtük azokat, amelyek valóban az általunk vizsgált kérdést (vidékimázst, vidékidillt, vidékreprezentációt vagy vidéki identitást) vizsgálták, és alapos módszertani leírást is tartalmaznak. A következőkben ennek alapján bemutatjuk, hogy miként használták a különböző módszereket a szerzők, mely módszerek milyen előnyökkel kecsegtetnek, és milyen korlátokkal kell számolni az alkalmazásuk során.

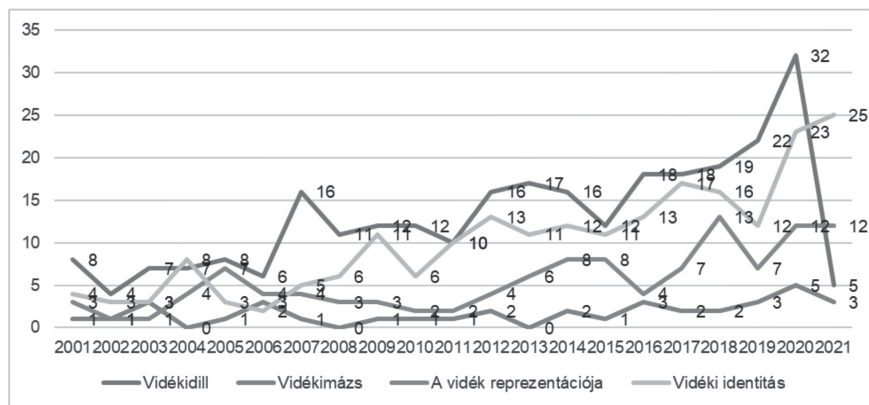
Módszertani eszközök elemzése

A vidékimázssal összefüggésben készült korábbi kutatások elemzésekor a módszertani különbségek megragadására törekszünk. Célunk elsősorban a módszertani jellegzetességek feltárása, a tartalmi kérdéseket is csupán a módszertani különbsőségek vonatkozásában érintjük. Első lépésként meghatároztuk az egyes tanulmányok által alkalmazott egyedi empirikus stratégiákat. Jóllehet, az utóbbi években készültek olyan dolgozatok is, amelyek átfogóbb, fogalmi szinten vizsgálják a vidékimázs egyes kérdésköreit (Ray 1998, Horlings 2015), az empiriát nélkülöző kutatásokkal jelen tanulmányunkban nem foglalkozunk. Fontos aspektusát jelenti ugyanakkor az általunk feldolgozott, empirikus kutatásoknak, hogy sok esetben különböző módszerek párhuzamos vagy egymásra épülő használatát tapasztaljuk (Gorman-Murray et al. 2012, Timár-Velkey 2016, Wiest 2016). Ez a körülmény nemcsak a kvalitatív terepmunkákhoz kapcsolódó kutatásokra igaz – amelyeknél a különféle kvalitatív módszerek (megfigyelés, interjú, dokumentumelemzés, akár kismintás survey) egyidejű használata megszokott, hiszen ezekben az esetben a különböző módszereket az esettanulmány kapcsolja össze és foglalja keretbe (lásd például (Neal-Walters 2006, Silva-Prista 2016, Cabras-Mount 2017, Montefrio-Sin 2021) –, hanem nagymintás survey-adatbázison alapuló kutatásokra is (Soares da Silva et al. 2016). A vizsgált, vidékimázssal foglalkozó tanulmányokat a módszertani sokszínűség és a párhuzamosan alkalmazott empirikus megközelítésmódok ellenére is négy, jól körülhatárolható módszertani csoportra oszthatjuk. A két domináns módszer egyikét az interjú technika jelenti, amely szinte valamennyi kvalitatív módon végzett terepmunka központi eleme, még ha más módszerek párhuzamos jelenléte is jellemző a kutatásokra. A másik, hasonló gyakorisággal alkalmazott módszer pedig a survey technika, amely azonban mind a kérdések típusa szerint, mind pedig a minta jellegét tekintve nagy változatosságot mutat: megkülönböztethetünk kismintás, nagymintás és országos survey-eket. Utóbbiak jórészt másodelemzéseknek szolgálnak alapul. A kutatók harmadik jellemző módszertanát a tartalomelemzés jelenti, amelynek fókuszában állhatnak politikai (policy) szövegek, képek, ábrák, reklámok, vagy akár tévéműsorok, sőt, számítógépes játékok is. A munkák negyedik típusát az innovatívabb vagy szokatlan „egyéb” empirikus munkák jelentik, melyek között több, kifejezetten módszertani kér-

désekre fókuszáló munkát is találtunk. A négyféle típusú módszertani megközelítésben készült tanulmányokkal az alábbiakban külön foglalkozunk.

Az interjú kutatásokról

2. ábra: Az interjú mint módszertani eszköz előfordulása a különböző vidékértelmezést feltáró kutatásokban 2001 és 2021 között

Forrás: ScienceDirect adatai alapján, saját szerkesztés

Az interjú adatfelvételekre alapozott tanulmányok egyik, egymással nagy átfedésben álló központi problémaköre a vidékimázsok sokszínűsége, amely egymásnak is sokszor ellentmondó eredményekre vezet térben és időben egyaránt. Míg Farstad–Rye (2013), Silva–Leal (2015) vagy Csurgó–Megyesi (2015) a vidékimázs lokális identitás kialakításában betöltött pozitív szerepét hangsúlyozzák, addig más terepeket választva ugyanennek árnyoldala jelenik meg Somerville et al. (2015), Timár–Velkey (2016) és Wiest (2016) munkáiban. Az időben történő vidékkép-változásokra nemcsak az egyes empirikus munkák egymásutániságából következtethetünk (korábbi munkákban erőteljesebben jelennek meg a vidékimázs pozitív aspektusai), mivel egyes tanulmányok kiemelten a változásokra fókuszálnak. Berg (2020) például követéses kvalitatív kutatást végezve mutat rá adott személyek vidékképének időbeli változásaira. Az interjú módszerrel készített vizsgálatok kapcsán felmerülő legfontosabb kérdés tehát a vidékimázsok különböző szereplők (például helyiek, be-költözők, állami vagy üzleti szereplők) általi konstrukciója; a kvalitatív alapokon álló tanulmányok pedig az imázsok belső összefüggésrendszereiről tudnak érvényes eredményekkel szolgálni, sok esetben a lakóhelyválasztással és így a vándorlással összefüggésben. Az imént hivatkozott Berg (2020) például több év távlatából készít újra interjúkat azokkal, akik korábban városból vidékre költöztek (akár helyben maradtak, akár nem), azzal a fő céllal, hogy megvizsgálja: miként változtak a vándor-

dorlási attitűdjeik az idők során. Megállapítja, hogy a (város-vidék) vándorlás egy végpont nélküli folyamat; mélyelemzése igen olvasmányos módon mutatja be, hogy miként alakulnak a helyhez való kötődés legfontosabb mozgatórugóivá a társadalmi kapcsolatok, emlékek és érzelmek. Meijering et al. (2007) egy majd' négy évtizedet felölelő időintervallumban vizsgálja a vidékre érkező közösségek vidékkonstruációját és az ilyen közösségek hosszabb távú életciklusát. Megállapítja, hogy a helyiek és a beköltözők közti kapcsolatokat a diverzitás és az időben történő változás jellemzi: a helyiek és beköltözők vidékkonstruációi idővel kevésbé polarizáltak és többféle tartalmi elemmel töltődnek, részben az időközben lejátszódó, erőtejes hollandiai vidék-város integráció miatt is. Korábbi kutatásaikban Csurgó-Szatmári (2014) és Csurgó-Megyesi (2015) a vidékreprezentációval kapcsolatban a helyi identitás kérdéseire helyezik a hangsúlyt, és azzal foglalkoznak, hogy milyen hatással vannak a helyi identitásra a helyi kulturális értékek, illetve a helyi termékek. Kutatásaik eredményeképpen megállapítják, hogy a helyi kulturális értékek és a hagyományok hozzájárulnak a helyi identitás újraértelmezéséhez, megújításához, és hogy mindezek – ideértve a helyi termékeket is – nem a lokalitás vagy a lokális gazdaság kifelé irányuló promóciójában, hanem sokkal inkább a befelé történő identitásteremtésben játszanak nagy szerepet.

A kifelé történő promóció kérdését, illetve a vidékimázs „áruba bocsátását” több elemzésben is vizsgálják a kutatók. Csurgó (2014) elemzésében megállapítja, hogy a vidék iránti nosztalgiának nem csupán a fogyasztói, de a kínálati oldal esetében is központi jelentősége van, és hogy helyi kultúra- és turizmusszervezők a rendezvények, események és termékek fejlesztésekor, megvalósításakor nagymértékben támaszkodnak a vidék nosztalgikus idealizációjára. Etnográfiai mélységű munkájában a helyi lakókkal készített interjúk alapján Silva-Leal (2015) a vidéki turizmus és nemzeti identitás közötti kapcsolatot vizsgálja. Egyfelől bemutatja azt, hogy a portugál állam hogyan használja fel az „érezkelt nemzeti történelmet”, ezen belül is a középkori tradíciókat a vidéki turizmus a vidékfogyasztás promotálására, másfelől azt is, hogy ezt a képet a helyi közösség hogyan formálja saját képére, hogyan alakítja át ezt a hivatalosan szentesített narratívát a maguk számára, az egyéni identitásuk hangsúlyozására. Montefrio-Sin (2021) vegyes kvalitatív módszeren alapuló (31 gazdálkodóval készített interjú adatfelvétel, megfigyelések, jogszabályok, brosúrák tartalomelemzése) tanulmánya azt mutatja be, hogy a vidéki turizmus hogyan alakítja át a vidéki hétköznapokat. Sok korábbi kutatóhoz kapcsolódóan a „kreatív rombolás” jelenségére utal, amikor megállapítja: a vidéki turizmus sokszor épp a helyi élelmiszer-termelés kárára helyezi előtérbe a városilag konstruált vidékképet mint attrakciót.

A promóciós tevékenységek során ugyanakkor nem feltétlenül a vidéki különbözőségeket hangsúlyozzák külső szereplők. Gorman-Murray és munkatársai (2012) azt mutatják be egy meleg közösségek számára szervezett vidéki fesztivál esettanulmányi feldolgozásával, hogy egyes esetekben ezek a narratívák épp, hogy „urbanizálhatják”

a vidéket. (A kutatáshoz egyébként vegyes módszereken alapuló, nyitott kérdésekből álló survey-adatfelvételt is alkalmaztak.) Mindezek mellett, más tanulmányok a vidékimázs mint átfogó ernyőfogalom meghaladását javasolják kvalitatív módszerekre alapozott, s ezért rendkívül komplex narratív képeket megjelentetni képes elemzéseikben. Farstad és Rye (2013) lokális szereplőkkel készítettek mélyinterjúkat, s ez alapján felhívják a figyelmet arra, hogy a tősgyökeres helyiek és a másodiktthon-tulajdonosok közötti egydimenziós konfliktusszerkezet feltételezése tarthatatlan a vidéki terekben. Megállapítják, hogy mindkét csoport egyszerre védi a vidékidillt és támogatja a fejlesztéseket. A különbség nem a két csoport között van (jöllehet, hangsúlyeltolódások akadhatnak), hanem a progresszívek és a jelen állapotot (is) elfogadók között. A kvalitatív munkák arra is lehetőséget adnak, hogy a kutatók egyszerre vizsgálják a rendkívül komplex vidékképek különböző – adott narratívában is egymásba fonódó – jelentéstartalmait, rávilágítva a vidékképek „sötétebb” aspektusaira is. Kraack és Kenway (2002) a fiatalok identitás- (és reputáció-) konstrukcióját vizsgálva bevezetik a „többszörös különbségek geometriája” fogalmát. Ez az identitások pluralitására hívja fel a figyelmet, ami a vidéki átalakulásnak is következménye, és ami negatív, akár démonizált elemeket éppúgy magában foglal, mint pozitívakat, akár pontosan ugyanarra szűk földrajzi térre (amilyen például egy tengerparti strand) vonatkoztatva. Somerville és munkatársai (2015) arról számolnak be, hogy a vidékimázsrá koncentráló interjúkban megjelennek a bűnözéssel kapcsolatos narratívák. Más szerzők (Timár-Velkey 2016, Wiest 2016) a posztoszocialista vidékátalakulásokkal összekapcsolható, a vidéket a fejletlenség, a magára hagyottság és az elmaradottság, a munkahelyhiány narratív konstrukcióival fémjelzett helyként mutatják be az interjúik alapján, és ezen narratívák a különböző demográfiai csoportok (fiatalok/középkorúak, férfiak/nők) migrációs döntéshozatalában játszott szerepét vizsgálják.

Az interjú adatfelvétellel készült, a vidék egyes aspektusaival (idill, imázs, identitás, reprezentáció) foglalkozó tanulmányok elemzésének utolsó lépéseként azt vizsgáltuk: milyen gyakorisággal foglalkoznak e tanulmányok a vizsgálatunk fókuszában álló három (plusz egy) fogalommal. E négy témakör az 1) dzsentifikáció (gentrification), 2) turizmus (tourism), 3) fejlesztések (development) és 4) természet (nature) voltak. Tekintve, hogy egy-egy, a vidékiség bizonyos aspektusával foglalkozó tanulmányban egyszerre több fogalomkör is megjelenhet – ami különösen igaz a sokszor esettanulmányi orientációjú kvalitatív kutatásokra –, egy tanulmányban több fogalom is előfordulhat. Célunk azonban nem is a kvantifikáció volt, hanem a tematikus hangsúlyok, koncepcionális eltérések vizsgálata az adott módszerrel készült tanulmányok által érintett témakörökben.

A vidékiség egyes kérdéseivel foglalkozó interjú adatfelvételek jellegzetessége az érintett témakörök sokfélesége, kisebb mértékű tematikus fókuszaltsága. A vidékidillel foglalkozó tanulmányokban a dzsentifikáció, a turizmus, a fejlesztések és a természet fogalmai épp olyan arányban jelennek meg, mint a vidékimázssal, -identitással vagy a -reprezentációval kapcsolatos kutatásokban. Kisebb anomália

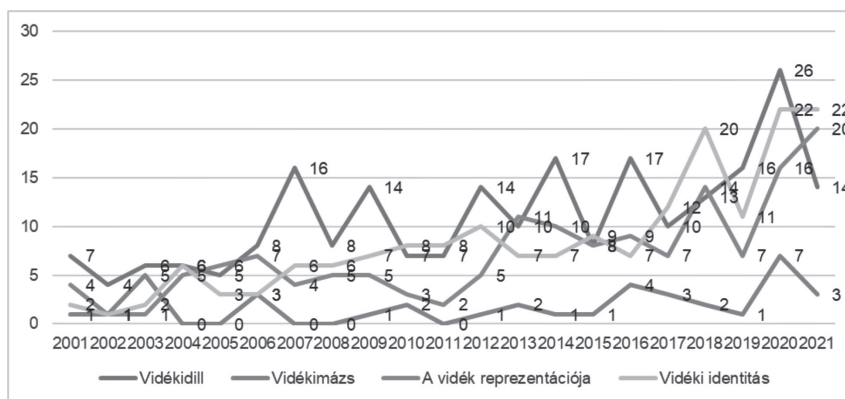
csak az imázs és a reprezentáció kapcsán mutatkozik: míg a turizmussal kapcsolatos írásokban a reprezentáció helyett inkább a vidékimázzsal, addig a fejlesztésekkel kapcsolatos írásokban a vidékimázs helyett inkább a reprezentáció fogalmkörével foglalkoznak a szerzők. A különbségek elenyészők, és ez alapján megállapíthatjuk, hogy az interjú adatfelvételekben a fogalmi együttjárások mindenféle összefüggésben megtalálhatók.

2. táblázat: Interjú módszer és a módszerrel vizsgált témák gyakorisága (darab)

	Vidékidill	Vidékimázs	Vidéki identitás	A vidék reprezentációja
Dzsentrifikáció	22	2	22	11
Turizmus	92	17	92	27
Fejlesztések	198	30	198	87
Természet	182	31	182	81

A survey-ről

3. ábra: A survey mint módszertani eszköz előfordulása a különböző vidékértelmezést feltáró kutatásokban 2001 és 2021 között

Forrás: ScienceDirect adatai alapján, saját szerkesztés

A vizsgált témában születő, survey-módszertan alkalmazásával megvalósuló empirikus munkákat három csoportra oszthatjuk mintaméret szerint. Ez a felosztás túlmutat a puszta módszertani kérdéseken, mivel a mintaméret jellemzően összefüggésben áll a vizsgált problémakörrel és a levont következtetésekkel is. A kis mintán végzett kérdőíves adatfelvétel az interjú adatfelvételhez kapcsolódhat: esetenként annak kiegészítéseként (lásd Wiest 2016), vagy ahelyett ugyan, de egy konkrét esettanul-

mányhoz kapcsolódóan, a terepmunka részeként (lásd Gorman-Murray et al. 2012) alkalmazzák. Az esettanulmányi jelleg és a terepközelség közös tulajdonsága ezeknek az adatfelvételeknek. Cabras és Mount (2017) az írországi vidéki pubok kereskedői körében végzett kérdőíves adatfelvételt, amelyet fókuszcsoportos módszerrel egészítettek ki annak érdekében, hogy feltárják ezen intézmények szerepét a társadalmi tőkeakkumulációban és a helyi közösségi integráció megteremtésében. Schaich (2009) egy másik esettanulmányban ettől eltérő problémakört, az ember-természet kapcsolatokat vizsgálja, és arra kíváncsi: milyen attitűdökkel rendelkeznek az ártérben lakók a „vissza-árterjesítési” projektekkel kapcsolatban. Ezen a példán is látható, hogy a terep földrajzilag erősen meghatározott, s így a survey-vizsgálatban részt vevők köre is szűk és jól meghatározható, zárt csoportot alkot. A szerző a kérdőíves kutatás eredményeképpen megállapíthatja, hogy a helyben lakók az árvizektől általánosságban nem tartanak, a projekttel szembeni fenntartásaik abból fakadnak, hogy szeretnének garanciát a természet helyreállítására és lehetőséget az ártéri gazdálkodásra. Kis mintán végzett survey-adatfelvételt használ Stockdale (2014) is a migrációs döntéshozási folyamatok feltérképezésére. A survey-adatfelvétel ráirányítja a figyelmet a gazdasági kényszerűségnek a migrációs stratégiákban játszott szerepére. Ezzel szemben az elvándorlási aspirációk alakulásában a kvalitatívabb megközelítések a kulturális aspektusok szerepét és a döntések kulturális beágyazottságát erősebben hangsúlyozzák.

A kismintás survey-kutatások és az országos reprezentatív mintákon végzett adatfelvétel-típusok között helyezkednek el azok a vidékimázst vizsgáló tanulmányok, amelyek fő kutatási módszerét a nagymintás kérdőívesítés jelenti. Ezek olyan adatfelvételek, ahol az alapsokaság demográfiai háttérváltozói nem feltétlenül ismertek, azonban szélesebb társadalmi csoportot alkotnak, mint az esettanulmányokhoz kapcsolódó survey-adatfelvételek. Ráadásul ezek a felmérések strukturáltabbak is a sok esetben nyitott kérdésekkel operáló kismintás kérdőíves kutatásoknál. Hasonló módszertanon alapul az elemzett tanulmányok közül Gieling és munkatársai (2019) kutatása, akik a holland vidéki népesség körében végzett adatfelvételük kapcsán azt elemzik: van-e kapcsolat az általános vidéki/helyi kötődés és a helyben végzett önkénteskedés között. A nagy mintán végzett survey-adatfelvétel, illetve az ez alapján készített logisztikus regressziós elemzéseik megmutatják, hogy az általános vidéki kötődésnek különféle típusai vannak: miközben az általános értelemben vett kötődés csak kicsit magyarázza meg a helyi önkénteskedésbe való bevonódást, az egyes kötődéstípusok kapcsán már jóval szorosabb az összefüggés. Hasonló sokszínűség jelenik meg a nagymintás survey-adatfelvételnek köszönhetően Rye (2006) elemzésében, aki a fiatalok vidékképét vizsgálja: kutatásának egyik legfőbb megállapítása, hogy sokféle vidékkép létezik a fiatalok fejében, és még a legjellemzőbb vidékképről sem lehet elmondani, hogy hegemón helyzetben volna a többi „versenyársához” képest. Pozitív és magas népszerűségnek örvendő vidékimázs jelenik meg van Dam és társai (2002) kutatásában, akik a vidéki idill szerepét vizsgálják a migrációs döntéshozásban. A kutatók egy több mint négyezer fős, négy hol-

land városra kiterjedő vizsgálatokban, survey-adatok elemzéséből kiindulva részletesen tudnak megragadni és dokumentálni egy olyan folyamatot, amelyben nagy és növekvő igény mutatkozik a vidéki élet iránt. Eredményeik szerint a vidéki idill imázsa létezik, a holland vidékimázs nagyon pozitív, és ez meghatározó a lakóhely-preferenciákban, ennek következtében pedig a migrációs döntéshozatalban is.

Végül, a survey-típusú adatfelvételek harmadik csoportját az országos reprezentatív kutatások jelentik, amelyek kevésbé képesek egy meghatározott társadalmi csoportra, vagy akár specifikus tematikus részterületekre fókuszálni, azonban megfelelő módon képesek megragadni globális társadalmi folyamatokat, és a vidékimázzsal kapcsolatos jelenségeket szélesebb társadalmi kontextusban láttatni. Az előző kategóriához hasonlóan itt is sikerülhet társadalmi csoportok széles skáláját megkülönböztetni. Így tesznek a látens osztályelemzés-alapú vizsgálatot folytató Gieling és szerzőtársai (2017), akik a vidéki népesség hagyományos „tősgyökeres” kontra „gyűttment” megkülönböztetését meghaladva a vidéki kötődés hétféle típusát különböztetik meg. Rámutatnak például arra, hogy hiába orientálódik kifelé valaki egy földrajzi lokációból, attól még érdekelheti a helyi társadalmi bevonódás (helyi kapcsolatok). Ez fontos tanulságul szolgálhat a helyi közösségfejlesztéssel foglalkozóknak is. Vidékrepresentációval foglalkozik tanulmányában Rijnks–Strijker (2013), Panzer-Krause (2020), valamint Soares da Silva és szerzőtársai (2016) is. Utóbbi szerzők szintén a vidékimázs sokféleségét hangsúlyozzák az elemzésükben. Az országos survey-adatbázison alapuló klaszterelemzés során ötféle vidékképet különböztetnek meg: 1) antiidilli vidék, 2) elhagyatott és hátrányos helyzetű vidék, 3) idilli és jóllétet biztosító vidék, 4) pozitívan átalakuló, fejlődő vidék, 5) a gazdasági tevékenységek által meghatározott vidék: turizmussal és „kitermeléssel” (például mezőgazdasággal) a középpontban. Rijnks és Strijker (2013) egy meghatározott, alulfejlett régióval kapcsolatos attitűdök térbeliségét vizsgálják országos adatfelvétellel. Megállapítják, hogy minél távolabb laknak a megkérdezettek az adott területtől, annál pozitívabb kép él bennük róla.

A továbbiakban azt elemezzük, hogy a survey-módszertant használó kutatások között a bevezetőben bemutatott egyes, nagy vidékkutatásokhoz kapcsolódó témák és a vizsgált kifejezések (vidékidill, vidékimázs, vidéki identitás és vidékrepresentáció) milyen gyakorisággal fordulnak elő.

3. táblázat: A survey módszer és a módszerrel vizsgált témák gyakorisága (darab)

	Vidékidill	Vidékimázs	Vidéki identitás	A vidék reprezentációja
Dzsentrifikáció	43	1	19	8
Turizmus	115	19	71	23
Fejlesztések	213	32	166	111
Természet	213	30	143	93

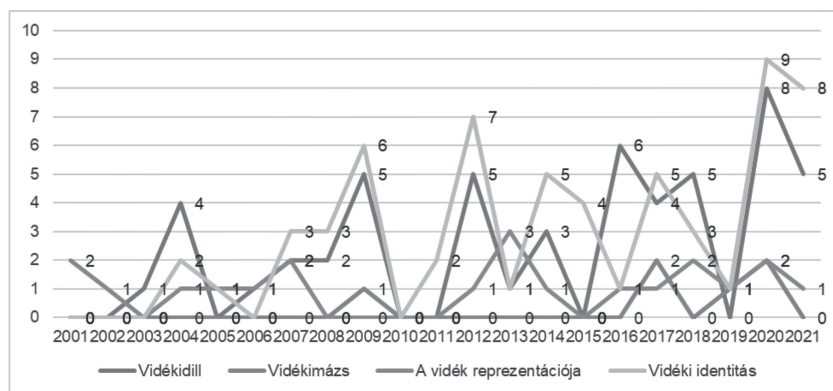
Négy témát, a dzsentrifikációt (gentrification), a turizmust (tourism) és a fejlesztéseket (development) kiegészítettük a természet (nature) keresőszavakkal. Azt láthatjuk, hogy a kutatások tárgya leggyakrabban a fejlesztés volt mind a négy vizsgált kifejezés esetén, azonban ez nagyon általános, a fejlesztések különböző formáit magukban foglaló kutatásokat jelenthet, mivel a keresés további szűkítése (például a helyi [local], vidék [rural], belső [endogenous] kifejezésekkel) a találatok számának jelentős csökkenését eredményezte. A táblázatból jól látható, hogy a másik két kutatási irányhoz a dzsentrifikáció és a turizmus kutatások témakörei kapcsán a négy vizsgált kifejezés sokkal ritkábban bukkan fel.

Meglepő módon azonban a természettel kapcsolatos kifejezések nagyon gyakran jelennek meg, alig elmaradva a leggyakoribb fejlesztések kifejezéstől. A részletesebb elemzés azt mutatja, hogy a természet kifejezés kapcsolódik mindegyik korábbi kutatási irányhoz.

Új módszerekről

Az újabb és újító módszertani megközelítések alkalmazása nem igazán terjedt még el a vidékimázs és hozzá kapcsolódó kérdések, fogalmak vizsgálatában. A vidékidill- és vidékiidentitás-kutatásokban a részvételi módszerek az előzőekben bemutatott módszereknél ritkábban fordulnak elő, de ennek ellenére elterjedtnek tekinthetők. A vidékimázs- és vidékreprezentáció-kutatásokhoz kapcsolódóan azonban nagyon ritkán, évente maximum egy-két cikkben használnak részvételi módszereket, amint az alábbi ábra is mutatja.

4. ábra: A részvételi kifejezés előfordulásának gyakorisága 2001 és 2021 között

A részvételi (participatory) kifejezés, ahogyan a korábban bemutatott kifejezések is, sokkal gyakrabban fordul elő a szövegekben, mint ahány írás valóban részvételi módszereket alkalmazva vizsgálta volna a vidékidill, vidékimázs kialakulását, kialakítását vagy használatát.

4. táblázat: A részvételi módszerek és a módszerrel vizsgált témák gyakorisága (darab)

	Videkidill	Videkimázs	Videki identitás	A vidék reprezentációja
Dzsentrifikáció	9	6	6	0
Turizmus	30	3	34	5
Fejlesztések	51	6	58	18
Természet	46	5	54	16

A cikkek nem mindegyike kapcsolódik nagyon szorosan a vidékidill-kutatásokhoz; némelyikük a vidék jövőjét vizsgáló kutatások részeként veti fel, hogy az ilyen irányú elemzéseknek mindenképpen építeniük kell a részvételi módszerekre (Kuhmonen–Kuhmonen 2015, Kuhmonen et al. 2016, Shucksmith 2018), mivel így biztosítható, hogy ne a külső szereplők alakítsák a vidék jövőjét (Shucksmith 2018: 164).

A részvételi módszereket alkalmazó, a vizsgált kifejezéseket tartalmazó (videkidill, vidékimázs, vidéki identitás és vidékreprezentáció) és a bevezetőben bemutatott főbb fogalmakhoz kapcsolódó kutatások esetében is vizsgáltuk, hogy ezek milyen gyakorisággal fordulnak elő. Ahogy korábban, így itt is azt látjuk, hogy a fejlesztések témájában a leggyakoribb a vizsgált négy kifejezés használata, míg a dzsentrifikációval kapcsolatos kutatások esetén alig jelennek meg azok. A természet kifejezés szintén gyakran jelenik meg.

Ha azonban annak próbálunk a nyomába eredni, hogy történtek-e a vidékimázst vagy a vidékidillt feltáró, részvételi módszerekkel dolgozó kutatások, nagyon szerény számban találunk ilyen jellegű írásokat. Összesen három olyan tanulmányt találtunk, amely részletesen bemutatta, hogy milyen részvételi módszereket alkalmazott, és mi módon. Időrendben az első kulturális ökoszisztéma szolgáltatások értékelése során használt részvételi módszereket (Fish et al. 2016), a második az LMBT jogok gyakorlatba ültetésének különbségeit vizsgálta városi és vidéki térségekben (McGlynn 2018), a harmadik a vidék turizmus hatására történő átalakulását vizsgálta egy kínai tartományban (Gao–Cheng 2020). A vidékimázs, a vidékidill, illetve a vidékiség kérdését azonban ezek közül csak egy tanulmány teszi vizsgálatának tárgyává. Bár McGlynn kutatása a városi és vidéki térségek különbözőségeit vizsgálta az LMBT egyenlőségi politikák megvalósulása szempontjából, a részvételi akciókutatás során nem a vidékimázs állt a műhelybeszélések középpontjában. Ezekben az írásokban a részvételi módszerek nem önállóak, hanem alapvetően kiegészítik a kérdőíves és interjú módszereket.

Johansennek és munkatársainak (2015, 2021) több kutatása is kapcsolódik a vidékiség értelmezéséhez és a részvételi módszerek használatához, azonban ő amel-

lett érvel, hogy a részvételi folyamatokban is leképeződhetnek a helyi hatalmi viszonyok, amennyiben a kutatás során nem fordítanak gondot arra, hogy a különböző tudások különböző intézményi elismerést kapjanak, az egyes szereplők céljai nem egyforma súllyal jelennek meg a tervezési folyamatban, illetve más megvilágításban bukkannak fel az egyes javaslatokkal szembeni kritikák.

Kutatásaik átvezetnek olyan módszertanok felé, amelyeket a fent bemutatott négy irányznál ritkábban alkalmaznak. Johansen, Fisker és Thuesen egy 2021-es írásukban a szabadtéri rekreációs tevékenységek és a helyiek természethez való viszonyát elemzik, és amellett érvelnek, hogy a terepbejárásra, az interjúalanyok által készített fényképekre, valamint a képek alapján kezdeményezett, strukturálatlan csoportos beszélgetésekre alapozott módszertanukkal lehet valóban bemutatni a helyiek és a természeti környezet kapcsolatát.

Az újszerű módszereket alkalmazó kutatások egyike Q-módszertannal elemezte a vidékkonstruciókat. Duenckmann (2010) eredményei nem térnek el a korábbi elemzések eredményeitől, ő három, egymással versengő vidékreprezentációt azonosított. Phillips és szerzőtársai (2001) három brit tévésorozat vidékképét elemezték; eredményeik megerősítették, hogy ezekben a középosztály idilli vidékképe a meghatározó. Pospech (2014) alapvetően közpolitikai dokumentumokat elemezve mutatta be, hogy a cseh vidék miként alakult át a rendszerváltozás során és vált kulturális értelemben a városi modernség ellenpontjává, valamint a „vidéki megújulás” hogyan lett a múlt hibáit kiigazító fogalom.

Csak egy, a természetesnyelv-feldolgozás (NLP) módszerét alkalmazó vidékimázs-, vidékidill-kutatást találtunk a szisztematikus irodalmi áttekintés során. Sun és szerzőtársai (2020) a tajvani vidékimázst vizsgálták, összehasonlítva a helyiek önreprezentációját és kínaiak percepcióját több mint háromezer újságcikket elemezve. A szerzők Halfacree (2006, 2007) vidékítér-értelmezését követve a vidéket mint lokalitást, a vidék formális megjelenítését (reprezentációt) és a mindennapi vidéki életet kívánták megragadni, és ennek alapján alkották meg azokat a kategóriákat, amelyek segítségével leírták a tajvani vidéki teret (Sun–Liang–Chang 2020: 3). A szerzők az R program segítségével elemezték a három online forrásból, két honlapról és a WeChatről származó forrásaikat, és ellenőrizték, hogy megfelelőek-e a kialakított kategóriák. A módszer lehetőséget biztosított arra, hogy adatokra alapozottan, részletesen le tudják írni, melyik platform milyen vidékimázst közvetít (ami nem független az adott platform profiljától), mi a különbség a helyiek önképe és a külső szereplők vidékreprezentációja között. Az NLP módszer pontos módszertan mellett részletgazdag vidékimázs bemutatását teszi tehát lehetővé.

Összegzés

Tanulmányunkban módszertani szempontokat középpontba állítva az elmúlt két évtized szakirodalmának szisztematikus elemzésével azt vizsgáltuk, hogy a

vidékimázst, vidékidillt, vidékreprezentációt és vidéki identitást hogyan, milyen tematikus keretben és legfőképpen milyen módszerekkel vizsgálják.

A vidékreprezentáció, vidékimázs, -idill és -identitás kérdései, fogalmai a konstruktivista vidékszociológia kialakuláshoz és a fejlesztéspolitika kulturális fordulatához köthetők (Mormont 1990, Ray 2006). Ekkor kezdődött el egy konceptualizációs folyamat a vidékszociológiai szakirodalomban, amely döntően elméleti síkon maradt: a fogalmak értelmezését, jelentéstartalmait, használhatóságát járta körül, de nem dolgozott ki konkrét módszertani ajánlásokat, alapelveket (lásd például: Halfacree 2007).

Kezdetben alapvetően két terület kapcsán merültek fel központi fogalomként a vidékreprezentáció, a vidékimázs, a vidékidill, a vidéki identitás fogalmai: a vidék fogyasztói funkciója, azaz a turizmus és vidékre költözés – melyek vonatkozásában született meg a vidéki dszentifikáció elmélete is –, valamint a helyi erőforrásokra építő endogén vidékfejlesztés és ennek folyamányaként a hely alapú fejlesztések, ahogy a természettel való kapcsolatnak és fenntarthatóságnak is kitüntetett figyelmet szentelnek (Ray 2006, Horlings–Marsden 2014, Horlings 2015).

Az elmúlt húsz év irodalmának szisztematikus elemzése, különös tekintettel a módszertanilag kidolgozott szakcikkekre, azt mutatja, hogy alapvetően a fejlesztési vonatkozású témák mentén kerülnek elő módszertanilag megalapozott elemzések. Míg az elméletalkotás folyamatában a szerzők döntően a turizmus, a vidékre költözés és ehhez kapcsolódóan az átalakuló helyi közösségek témája kapcsán foglalkoztak a vidékimázs, vidékidill, vidékreprezentáció és -identitás kérdésével, addig a módszertanilag megalapozott írások leginkább a fejlesztések és hozzá kapcsolódóan a természet vonatkozásában foglalkoznak az imázs, idill, reprezentációk és identitás feltárásával, elemzésével, azonosításával.

Elemzésünk egyértelműen azt jelzi, hogy döntően a kvalitatív, interjú vizsgálatok és módszerek terjedtek el, amit a témák és a fogalmak sajátosságai is indokolnak. Többen próbálkoztak átfogóbb, kvantitatív elemzésekkel is, de ezek érvényességi korlátait a szisztematikus áttekintés során az elemzésünk homlokterébe kerülő minden vizsgálat is igazolta.

Jól látszik a szakirodalmi áttekintésből, hogy az innovatív módszertani megközelítések – úgymint a részvételi módszerek, a Q módszertan vagy a természetes nyelv-elemzés – még nem igazán terjedtek el a témák és fogalmak vizsgálatában, de a sporadikusan felbukkanó példák mégis ezek létjogosultságát igazolják.

Elemzésünk eredményei azt is mutatják, hogy a kutatók többsége a kevert módszerek alkalmazását választja, nagyon sokszor jelenik meg például az esettanulmányokban, de átfogóbb elemzésekben is a többféle módszer együttes alkalmazása. A fogalmak sajátosságaiból adódóan valószínűleg a kevert módszerek és az új megközelítések alkalmazása szükséges ahhoz, hogy a vidékimázsról, vidékidillről, vidékreprezentációról és vidéki identitásról átfogó és érvényes kutatási eredmények születhessenek. Ezzel együtt a módszertani újításokban rejlő lehetőségek egyelőre kiaknázatlanok maradtak, de egyértelműen eredményekkel kecsegtetnek.

Irodalom

- Arksey, H. – O'Malley, L. (2005): Scoping studies: towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1): 19–32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Barolsky, V. – Gould, C. (2016): Making sense of the duality of social cohesion. *SA Crime Quarterly*, (55): 3–5. <https://doi.org/10.17159/2413-3108/2016/v0n55a763>
- Bell, D. (2006): Variations on the Rural Idyll. In Marsden, T. – Mooney, P. – Cloke, P. (szerk.): *The Handbook of Rural Studies*. London: SAGE Publications Ltd, 149–160.
- Berg, N. G. (2020): Geographies of wellbeing and place attachment: Revisiting urban–rural migrants. *Journal of Rural Studies*, 78, 438–446. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.06.041>
- Boyle, P. – Halfacree, K. (szerk.) (1998): *Migration into Rural Areas: Theories and Issues*. 1 edition. Chichester, UK – New York: Wiley.
- Cabras, I. – Mount, M. P. (2017): How third places foster and shape community cohesion, economic development and social capital: The case of pubs in rural Ireland. *Journal of Rural Studies*, 55, 71–82. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.07.013>
- Cloke, P. (1997): Country backwater to virtual village? Rural studies and 'the cultural turn'. *Journal of Rural Studies*, 13(4): 367–375. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(97\)00053-3](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(97)00053-3)
- Cloke, P. – Goodwin, M. – Milbourne, P. (1998): Inside looking out, outside looking in. Different experiences of cultural competence in rural lifestyles. In Boyle, P. – Halfacree, K. (szerk.): *Migration into rural areas: theories and issues*. Chichester: Wiley, 134–150.
- Cloke, P. – Marsden, T. – Mooney, P. (2006): *Handbook of Rural Studies*. SAGE.
- Cramm, J. M. – Nieboer, A. P. (2015): Social cohesion and belonging predict the well-being of community-dwelling older people. *BMC Geriatrics*, 15(1): 30. <https://doi.org/10.1186/s12877-015-0027-y>
- Csité, A. (2005): *Reménykeltők, politikai vállalkozók, hálózatok és intézményesülés a magyar vidékfejlesztésben 1990–2002 között*. Budapest: Századvég Kiadó.
- Csurgó, B. - Kovách I. - E. Kucerova (2008): Knowledge, Power and Sustainability in Contemporary Rural Europe. *Sociologia Ruralis*, 48. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2008.00461.x>
- Csurgó, B. (2014): A vidék nosztalgiája: kulturális örökség, turizmus- és közösség-szervezés három észak-alföldi kistérségben. *socio.hu* 4(2): 1–20. <https://doi.org/10.18030/SOCIO.HU.2014.2.1>
- Csurgó, B. – Szatmári, A. (2014): Vidéki kultúra, helyi közösség és lokális identitás. A kulturális örökség szerepe a lokális identitásépítésben és a helyi közösségfejlesztésben Hajdúdorogon és Hajdúhadházon. *Metszetek* 3(3): 33–51.
- Csurgó, B. – Megyesi, B. (2015): Local food production and local identity: Interdependency of development tools and results. *socio.hu* 5(Spec): 167–182.

- Duenckmann, F. (2010): The village in the mind: Applying Q-methodology to reconstructing constructions of rurality. *Journal of Rural Studies*, 26(3): 284–295. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2010.01.003>
- DuPuis, M. (2006): Landscapes of desires? In Cloke, P. – Marsden, T. – Mooney, P. (szerk.): *Handbook of Rural Studies*. SAGE, 124–132.
- Farstad, M. – Rye, J. F. (2013): Second home owners, locals and their perspectives on rural development. *Journal of Rural Studies*, 30, 41–51. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2012.11.007>
- Fish, R. – Church, A. – Willis, C. – Winter, M. – Tratalos, J. A. – Haines-Young, R. – Potschin, M. (2016): Making space for cultural ecosystem services: Insights from a study of the UK nature improvement initiative. *Ecosystem Services*, 21, 329–343. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2016.09.017>
- Forrest, R. – Kearns, A. (2001): Social Cohesion, Social Capital and the Neighbourhood. *Urban Studies*, 38(12): 2125–2143. <https://doi.org/10.1080/00420980120087081>
- Foucault, M. (1991): A diskurzus rendje. *Holmi*, 3(7): 868–889.
- Frouws, J. (1998): The Contested Redefinition of the Countryside. An Analysis of Rural Discourses in The Netherlands. *Sociologia Ruralis*, 38(1): 54–68. <https://doi.org/10.1111/1467-9523.00063>
- Gao, C. – Cheng, L. (2020): Tourism-driven rural spatial restructuring in the metropolitan fringe: An empirical observation. *Land Use Policy*, 95, 104609. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104609>
- Gieling, J. – Haartsen, T. – Vermeij, L. – Strijker, D. (2019): Out of love for the village? How general and selective forms of attachment to the village explain volunteering in Dutch community life. *Journal of Rural Studies*, 71, 181–188. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.06.008>
- Gieling, J. – Vermeij, L. – Haartsen, T. (2017): Beyond the local-newcomer divide: Village attachment in the era of mobilities. *Journal of Rural Studies*, 55, 237–247. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.08.015>
- Gorman-Murray, A. – Waitt, G. – Gibson, C. (2012): Chilling out in ‘cosmopolitan country’: Urban/rural hybridity and the construction of Daylesford as a ‘lesbian and gay rural idyll’. *Journal of Rural Studies*, 28(1): 69–79. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2011.07.001>
- Halfacree, K. (1993): Locality and social representation: Space, discourse and alternative definitions of the rural. *Journal of Rural Studies*, 9(1): 23–37. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(93\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0743-0167(93)90003-3)
- Halfacree, K. (1998): Neo-tribes, migration and the post-productivist countryside. In Boyle, P. – Halfacree, K. (szerk.): *Migration into rural areas: Theories and issues*. Chichester, UK – New York: Wiley.
- Halfacree, K. (2006): Rural space: constructing a three-fold architecture. In Cloke, P. – Marsden, T. – Mooney, P. (szerk.): *Handbook of Rural Studies*. SAGE, 44–62.
- Halfacree, K. (2007): Trial by space for a ‘radical rural’: Introducing alternative

- localities, representations and lives. *Journal of Rural Studies*, 23(2): 125–141. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.10.002>
- Halfacree, K. H. (1995): Talking about rurality: Social representations of the rural as expressed by residents of six English parishes. *Journal of Rural Studies*, 11(1): 1–20. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(94\)00039-C](https://doi.org/10.1016/0743-0167(94)00039-C)
- Horlings, L. G. (2015): Values in place; A value-oriented approach toward sustainable place-shaping. *Regional Studies, Regional Science*, 2(1): 257–274. <https://doi.org/10.1080/21681376.2015.1014062>
- Horlings, L. G. – Marsden, T. K. (2014): Exploring the ‘New Rural Paradigm’ in Europe: Eco-economic strategies as a counterforce to the global competitiveness agenda. *European Urban and Regional Studies*, 21(1): 4–20. <https://doi.org/10.1177/0969776412441934>
- Jepson, D. – Sharpley, R. (2015): More than sense of place? Exploring the emotional dimension of rural tourism experiences. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8–9): 1157–1178. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.953543>
- Johansen, P. H. – Chandler, T. L. (2015): Mechanisms of power in participatory rural planning. *Journal of Rural Studies*, 40, 12–20. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.05.006>
- Johansen, P. H. – Fisker, J. K. – Thuesen, A. A. (2021): ‘We live in nature all the time’: Spatial justice, outdoor recreation, and the refrains of rural rhythm. *Geoforum*, 120, 132–141. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2021.01.025>
- Kiss, L. (2007): Vidékmeghatározási viták az ezredfordulón. In Kovách, I. (szerk.): *Vidék- és falukép a változó időben*. Budapest: Argumentum Kiadó, 233–254.
- Kovách, I. (2007): A múlt és jelen vidékképe. Bevezetés. In Kovách, I. (szerk.): *Vidék- és falukép a változó időben*. Budapest: Argumentum, 7–11.
- Kovács, T. (1998): Mi tekinthető vidéknek? *Gazdálkodás*, (5): 39–48.
- Kraack, A. – Kenway, J. (2002): Place, time and stigmatised youthful identities: bad boys in paradise. *Journal of Rural Studies*, 18(2): 145–155. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(01\)00033-X](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(01)00033-X)
- Kuhmonen, T. – Kuhmonen, I. (2015): Rural futures in developed economies: The case of Finland. *Technological Forecasting and Social Change*, 101, 366–374. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2015.07.028>
- Kuhmonen, T. – Kuhmonen, I. – Luoto, L. (2016): How do rural areas profile in the futures dreams by the Finnish youth? *Journal of Rural Studies*, 44, 89–100. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.01.010>
- Kutrovátz, K. – Balogh, T. – Wittinger, B. – Király, G. (2018): A technológiával kapcsolatos szülői mediáció. Szisztematikus empirikus áttekintés a 2007 és 2017-es évek között megjelent tanulmányok alapján. *socio.hu*, (4): 47–69. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2018.4.47>
- László, J. (2000): A szociális reprezentációról. In Béres, I. – Horányi, Ö. (szerk.): *Társadalmi kommunikáció*. Budapest: Osiris, 129–138.

- Lefebvre, H. (1991): *The Production of Space*. 1 edition. Oxford, UK – Cambridge, Mass., USA: Wiley-Blackwell.
- Marsden, T. – Murdoch, J. – Lowe, P. – Munton, R. C. – Flynn, A. (2005): *Constructing The Countryside: An Approach To Rural Development*. London: Routledge.
- Marsden, T. (1999): Rural Futures: The Consumption Countryside and its Regulation. *Sociologia Ruralis*, 39(4): 501–526. <https://doi.org/10.1111/1467-9523.00121>
- McGlynn, N. (2018): Slippery geographies of the urban and the rural: Public sector LGBT equalities work in the shadow of the ‘Gay Capital’. *Journal of Rural Studies*, 57, 65–77. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.10.008>
- Meijering, L. – van Hoven, B. – Huigen, P. (2007): Constructing ruralities: The case of the Hobbitstee, Netherlands. *Journal of Rural Studies*, 23(3): 357–366. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2007.01.002>
- Mitchell, C. J. A. (1998): Entrepreneurialism, commodification and creative destruction: a model of post-modern community development. *Journal of Rural Studies*, 14(3): 273–286. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(98\)00013-8](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(98)00013-8)
- Montefrío, M. J. F. – Sin, H. L. (2021): Between food and spectacle: The complex reconfigurations of rural production in agritourism. *Geoforum*, 126, 383–393. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2021.09.008>
- Mormont, M. (1987): Rural Nature and Urban Natures. *Sociologia Ruralis*, 27(1): 1–20. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.1987.tb00314.x>
- Mormont, M. (1990): Who is rural? or How to be Rural: Towards a Sociology of the Rural. In Marsden, T. – Lowe, P. – Whatmore, S. (szerk.): *Rural Restructuring*. London: David Fulton, 21–44.
- Neal, S. – Walters, S. (2006): Strangers asking strange questions? A methodological narrative of researching belonging and identity in English rural communities. *Journal of Rural Studies*, 22(2): 177–189. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2005.08.009>
- Panelli, R. – Stolte, O. – Bedford, R. (2003): The Reinvention of Tirau: Landscape as a Record of Changing Economy and Culture. *Sociologia Ruralis*, 43(4): 379–400. <https://doi.org/10.1046/j.1467-9523.2003.00251.x>
- Panzer-Krause, S. (2020): The lost rural idyll? Tourists’ attitudes towards sustainability and their influence on the production of rural space at a rural tourism hotspot in Northern Ireland. *Journal of Rural Studies*, 80, 235–243. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.09.013>
- Phillips, M. – Fish, R. – Agg, J. (2001): Putting together ruralities: towards a symbolic analysis of rurality in the British mass media. *Journal of Rural Studies*, 17(1): 1–27. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(00\)00015-2](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(00)00015-2)
- Ploeg, J. D. van der – Marsden, T. (2008): *Unfolding Webs: The Dynamics of Regional Rural Development*. Assen: Van Gorcum.
- Pospěch, P. (2014): Discursive no man’s land: Analysing the discourse of the rural in the transitional Czech Republic. *Journal of Rural Studies*, 34, 96–107. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.006>

- Ray, C. (1998): Culture, Intellectual Property and Territorial Rural Development. *Sociologia Ruralis*, 38(1): 3–20. <https://doi.org/10.1111/1467-9523.00060>
- Ray, C. (2006): Neo-endogenous rural development in the EU. In Cloke, P. – Marsden, T. – Mooney, P. (szerk.): *Handbook of Rural Studies*. SAGE, 278–291.
- Richardson, T. (2000): Discourses of Rurality in EU Spatial Policy: The European Spatial Development Perspective. *Sociologia Ruralis*, 40(1): 53–71. <https://doi.org/10.1111/1467-9523.00131>
- Rijnks, R. H. – Strijker, D. (2013): Spatial effects on the image and identity of a rural area. *Journal of Environmental Psychology*, 36, 103–111. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.07.008>
- Rye, J. F. (2006): Rural youths' images of the rural. *Journal of Rural Studies*, 22(4): 409–421. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.01.005>
- Schaich, H. (2009): Local residents' perceptions of floodplain restoration measures in Luxembourg's Syr Valley. *Landscape and Urban Planning*, 93(1): 20–30. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2009.05.020>
- Short, B. (2006): Idyllic ruralities. In Cloke, P. – Marsden, T. – Mooney, P. (szerk.): *Handbook of Rural Studies*. SAGE, 133–148.
- Shucksmith, M. (2018): Re-imagining the rural: From rural idyll to Good Countryside. *Journal of Rural Studies*, 59, 163–172. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.07.019>
- Silva, L. – Leal, J. (2015): Rural tourism and national identity building in contemporary Europe: Evidence from Portugal. *Journal of Rural Studies*, 38, 109–119. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.02.005>
- Silva, L. – Prista, M. (2016): Social differentiation in the consumption of a pastoral idyll through tourist accommodation: Two Portuguese cases. *Journal of Rural Studies*, 43, 183–192. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.12.006>
- Smith, M. K. – Csurgó, B. (2018): Tourism, wellbeing and cultural ecosystem services: a case study of Órség National Park, Hungary. In Azara, I. – Michopoulou, E. – Niccolini, F. – Taff, B. D. – Clarke, A. (szerk.): *Tourism, health, wellbeing and protected areas*. Egham: CABI, 26–38.
- Soares da Silva, D. – Figueiredo, E. – Eusébio, C. – Carneiro, M. J. (2016): The countryside is worth a thousand words – Portuguese representations on rural areas. *Journal of Rural Studies*, 44, 77–88. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.01.012>
- Somerville, P. – Smith, R. – McElwee, G. (2015): The dark side of the rural idyll: Stories of illegal/illicit economic activity in the UK countryside. *Journal of Rural Studies*, 39, 219–228. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.12.001>
- Stockdale, A. (2014): Unravelling the migration decision-making process: English early retirees moving to rural mid-Wales. *Journal of Rural Studies*, 34, 161–171. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.010>
- Sun, Y. – Liang, C. – Chang, C.-C. (2020): Online social construction of Taiwan's rural image: Comparison between Taiwanese self-representation and Chinese perception. *Tourism Management*, 76, 103968. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.103968>

- Timár, J. – Velkey, G. (2016): The relevance of the political economic approach: The interpretations of the rural in the migration decision of young women and men in an economically backward region. *Journal of Rural Studies*, 43, 311–322. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.11.012>
- Tönnies, F. (2004): *Közösség és társadalom*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Uzzell, D. – Pol, E. – Badenas, D. (2002): Place Identification, Social Cohesion, and Environmental Sustainability. *Environment and Behavior*, 34(1): 26–53. <https://doi.org/10.1177/0013916502034001003>
- van Dam, F. – Heins, S. – Elbersen, B. S. (2002): Lay discourses of the rural and stated and revealed preferences for rural living. Some evidence of the existence of a rural idyll in the Netherlands. *Journal of Rural Studies*, 18(4): 461–476. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(02\)00035-9](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(02)00035-9)
- van der Ploeg, J. D. – van Dijk, G. (1995): *Beyond Modernization: The Impact of Endogenous Rural Development*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Walker, G. (2002): Contemporary clerical constructions of a spiritual rural idyll. *Sociologia Ruralis*, 42(2): 131–142. <https://doi.org/10.1111/1467-9523.00206>
- Wiest, K. (2016): Migration and everyday discourses: Peripheralisation in rural Saxony-Anhalt from a gender perspective. *Journal of Rural Studies*, 43, 280–290. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.03.003>
- Williams, D. R. (2014): Making sense of ‘place’: Reflections on pluralism and positionality in place research. *Landscape and Urban Planning*, 131, 74–82. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2014.08.002>